

Program współpracy
przyjęty przez Rządy Rzeczypospolitej Polskiej i Republiki Federalnej Niemiec
z okazji 20. rocznicy podpisania Traktatu
między Rzeczpospolitą Polską i Republiką Federalną Niemiec
o dobrym sąsiedztwie i przyjaznej współpracy

Traktat o dobrym sąsiedztwie i przyjaznej współpracy zapoczątkował nowy rozdział w stosunkach polsko-niemieckich. Z okazji 20. rocznicy jego podpisania oba kraje wyrażają wolę pogłębienia współpracy w następujących dziedzinach:

1. Dialog polityczny

Polska i Niemcy prowadzą intensywny, partnerski dialog polityczny na temat wszystkich zagadnień bilateralnych, europejskich i międzynarodowych. Przeobrażenia, które w ciągu ostatnich dwudziestu lat nastąpiły w Polsce, w Niemczech i Europie, byłyby trudne do wyobrażenia bez przełomu we wzajemnych stosunkach. Nasze dojrzałe sąsiedztwo chcemy wykorzystywać do formułowania wspólnych inicjatyw:

- 1.1. Rządy RP i RFN zamierzają kontynuować doroczne konsultacje międzyrządowe, umacniać dialog ministrów spraw zagranicznych, organizując co najmniej dwa spotkania w ciągu roku oraz dokonywać ścisłych uzgodnień między ministrami resortowymi i sekretarzami stanu ds. europejskich.
- 1.2. Poszerzymy wymianę urzędników, obejmując nią Kancelarię Prezesa Rady Ministrów i Urząd Kanclerski oraz inne resorty, co przyczyni się do stworzenia jeszcze ściślejszej sieci kontaktów na płaszczyźnie eksperckiej.

- 1.3. Chcemy rozszerzyć współpracę naszych ambasad w krajach trzecich i zbadać możliwości ustanowienia wspólnych placówek w wybranych krajach.
- 1.4. Chcemy wspierać aktywność pełnomocnika ds. stosunków polsko-niemieckich oraz koordynatora ds. polsko-niemieckiej współpracy społecznej i przygranicznej, którzy wnoszą duży wkład na rzecz pojednania, intensyfikacji wzajemnej współpracy i kształtowania wspólnej przyszłości. Będą oni nadzorować realizację wskazanych w tym dokumencie celów. Odbywając regularne spotkania, będą w porozumieniu z ministerstwami inicjować ważne dla obu stron projekty.

2. Współpraca regionalna i transgraniczna

Polskę i Niemcy łączy długa wspólna granica. Współpraca między naszymi państwami nabiera konkretnych kształtów w regionach przygranicznych. Polsko-Niemiecka Komisja Międzyrządowa ds. Współpracy Regionalnej i Przygranicznej stanowi centralne gremium, którego zadaniem jest usprawnienie współpracy regionów. Szczególne znaczenie dla mieszkańców pogranicza i dla zrównoważonego rozwoju gospodarczego mają projekty w dziedzinie transportu i infrastruktury. Partnerstwo Odry stanowi źródło ważnych inicjatyw, zwłaszcza w dziedzinie szkolnictwa wyższego, badań i współpracy gospodarczej. Mapę rozwoju ponadregionalnej infrastruktury transportowej postrzegamy jako dobry przykład współpracy transgranicznej. Dziękujemy województwom i krajom związkowym za ich ogromne zaangażowanie i liczne projekty w różnych dziedzinach. Na ich wyszczególnienie nie pozwalają ramy tej listy. Przykładowo można tutaj wymienić wystawy, projekty szkolne, młodzieżowe i pedagogiczne, które służą lepszemu zrozumieniu sposobu myślenia i tradycji w kraju sąsiada.

- 2.1. Naszym celem jest znaczące skrócenie czasu przejazdu na linii kolejowej Wrocław - Berlin z końcem 2011 r. Chcemy również zmodernizować linię kolejową ze Szczecina do Berlina i osiągnąć czas przejazdu możliwie poniżej 90 minut dla pociągów pasażerskich na trasie Szczecin - Berlin.
- 2.2. Na podstawie Umowy z kwietnia 2003 i Umowy z lutego 2008 jesteśmy zdeterminowani, aby sfinalizować dwutorową rozbudowę odcinka kolejowego polsko-niemiecka granica państwowa – Horka – Hoyerswerda, łącznie z elektryfikacją i budowę kolejowego mostu granicznego w Horce, jak również

zelektryfikować brakujące odcinki połączenia kolejowego z Wrocławia do Drezna.

- 2.3. Chcemy umacniać współpracę między organami odpowiedzialnymi za transgraniczny ruch kolejowy a władzami kolei przez podpisanie w najbliższym czasie parafowanego w październiku 2010 roku polsko – niemieckiego porozumienia o współpracy w ruchu kolejowym przez polsko – niemiecką granicę państwową. Chcemy, by porozumienie to ułatwiło przedsiębiorstwom kolejowym w regionach przygranicznych wyznaczenie odcinków granicznych i tras uproszczonej obsługi tranzytowego ruchu kolejowego.
- 2.4. Opowiadamy się za dalszym rozwojem transgranicznej, regionalnej komunikacji pasażerskiej w polsko – niemieckim obszarze przygranicznym.
- 2.5. Chcemy kontynuować proces budowy nowych połączeń drogowych w regionie przygranicznym. Podstawą są Umowy zawarte między Polską i Niemcami o budowie i utrzymaniu obiektów mostowych z 1995 i 2000 roku.
- 2.6. Będziemy kontynuować zatwierdzoną w Programie Operacyjnym Współpracy Transgranicznej (INTERREG IV A) budowę mostu granicznego między Żytowaniem a Coschen.
- 2.7. W dziedzinie komunikacji morskiej chcemy wzmacniać współpracę krajów bałtyckich na rzecz poprawy bezpieczeństwa i ochrony środowiska w regionie Morza Bałtyckiego. Poprzez zawarcie w najbliższym czasie polsko-niemieckiej umowy chcemy wspólnie zwalczać w tym obszarze zanieczyszczenia morza olejami i innymi substancjami szkodliwymi.
- 2.8. Będziemy kontynuować współpracę w ramach projektu BaltSeaPlan poprzez wspieranie zintegrowanego planowania przestrzennego na morzu i tworzenie narodowych strategii dla obszarów morskich w krajach nadbałtyckich.
- 2.9. W dziedzinie zagospodarowania przestrzennego chcemy zaktualizować wypracowane w latach 1992/1993 zalecenia dot. ułatwień we współpracy transgranicznej i poprzez zainicjowanie „Konkursu na modelowe projekty kooperacyjne w polsko – niemieckim obszarze przygranicznym” chcemy inspirować twórcze pomysły zorientowane na przyszłość. Będziemy wspierać

opracowanie wspólnej wizji strategii rozwoju polsko-niemieckich obszarów przygranicznych.

2.10. Chcemy także rozwoju współpracy w zakresie bezpieczeństwa żeglugi śródlądowej na wodach granicznych Odry i Nysy Łużyckiej.

2.11. Także w dziedzinie opieki zdrowotnej opowiadamy się za ściślejszą współpracą, zwłaszcza w obszarze przygranicznym. Temu celowi sprzyjać będzie podpisanie jeszcze w 2011 r. porozumienia ramowego o współpracy w dziedzinie transgranicznego ratownictwa medycznego. Do intensyfikacji współpracy przyczyniają się „Polsko-Niemieckie Lotnie Akademii współpracy transgranicznej w obszarze ratownictwa medycznego” oraz wspólne inicjatywy na rzecz poprawy kompetencji językowych Centrów Powiadomienia Ratunkowego (CPR).

2.12. Szybkie, niebiurokratyczne działania obu stron w zakresie ochrony przed skutkami katastrof i walki z powodzią, m.in. na Odrze i Warcie w 2010 roku, pokazały, że ścisła i efektywna współpraca jest warunkiem skuteczności tej ochrony. W tym celu podjęte zostaną działania na rzecz opracowania wspólnego planu alarmowego na rzecz poprawy zdolności reagowania kryzysowego i działań ratunkowych w przypadku powodzi. Chcemy umacniać naszą współpracę przez wspólne szkolenia i treningi. Chcemy kontynuować sprawdzoną przez lata dobrą współpracę we wspólnej Komisji ds. Wód Granicznych Odry i Nysy. Będziemy dążyć do poprawy sytuacji na drogach wodnych na pograniczu polsko-niemieckim (ochrona przeciwpowodziowa, warunki przepływu i żeglugi).

3. Transport i Infrastruktura

Polska i Niemcy będą wspierały działania w celu realizacji spójnych i efektywnych połączeń transportowych w relacjach dwustronnych i w wymiarze europejskim. Dostrzegając nasilającą się potrzebę mobilności społeczeństw UE oraz mając na względzie tendencje wzrostowe w sektorze transportu, zintensyfikujemy działania w celu rozbudowy połączeń transportowych, zwłaszcza w odniesieniu do połączeń zawartych w sieci TEN-T. Będziemy kontynuować rozbudowę połączeń kolejowych, z uwzględnieniem tendencji rozwojowych w sektorze transportu.

- 3.1. Chcemy kontynuować współpracę na rzecz rozwoju kolejowych połączeń dużych prędkości pomiędzy Polską i Niemcami.
- 3.2. Będziemy rozwijać współpracę na rzecz poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego poprzez wymianę wzajemnych doświadczeń i dobrych praktyk.
- 3.3. Będziemy realizować wspólne projekty dot. poprawy bezpieczeństwa i płynności w ruchu drogowym na transgranicznych szlakach komunikacyjnych, wspólnej infrastruktury bezpieczeństwa, wymiany doświadczeń funkcjonariuszy policji w zakresie wspólnych działań transgranicznych.
- 3.4. W zakresie finansowania infrastruktury będziemy kontynuować wymianę poglądów i doświadczeń celem wyjaśnienia różnorodnych możliwości finansowania projektów infrastrukturalnych, np. w ramach Partnerstw Publiczno-Prawnych.
- 3.5. Chcemy wspierać rozwój współpracy pomiędzy podmiotami zainteresowanymi rozwojem i wdrażaniem nowych technologii wykorzystywanych w transporcie, szczególnie w zakresie inteligentnych systemów transportowych (ITS).

4. Bezpieczeństwo publiczne

Przywiązujemy dużą wagę do współpracy w dziedzinie bezpieczeństwa i porządku publicznego. Wyrażamy nadzieję, że podejmowane wspólnie działania na rzecz walki z przestępczością, terroryzmem oraz innymi formami zagrożeń o międzynarodowym charakterze, przyczyniać się będą do zwiększania poczucia bezpieczeństwa wśród obywateli naszych państw, jak i całej Unii Europejskiej.

- 4.1. Chcemy rozwijać współpracę w ramach Polsko-Niemieckiego Centrum Współpracy Służb Granicznych, Policyjnych i Celnych w Świecku na rzecz zwalczania i zapobiegania przestępczości, a także w celu ochrony przed zagrożeniami dla bezpieczeństwa i porządku publicznego w Strefie Schengen. Dążyć będziemy do zmiany obecnej umowy międzyrządowej o współpracy służb policyjnych, granicznych i celnych na terenach przygranicznych, w celu usprawnienia i intensyfikacji współpracy służb ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego. Podstawowym założeniem nowego projektu umowy jest objęcie jego zakresem całych terytoriów Polski

i RFN i wprowadzenie regulacji uwzględniających nową rzeczywistość międzynarodową, jaka pojawiła się po wejściu Polski do UE i Strefy Schengen. Dzięki nowej umowie stworzone zostaną ramy i narzędzia działania tak, aby współpraca policyjna była jeszcze efektywniejsza.

Na tej podstawie będziemy prowadzić prace nad utworzeniem wspólnych polsko-niemieckich placówek granicznych, realizujących zadania w zakresie przeciwdziałania i zwalczania nielegalnej migracji oraz zwalczania przestępczości transgranicznej.

4.2. Będziemy wspierać współpracę sił policyjnych w związku z odbywającymi się w 2012 roku w Polsce i na Ukrainie Mistrzostwami Europy w Piłce Nożnej i wymianę doświadczeń przy organizowaniu masowych imprez sportowych.

4.3. Będziemy rozwijać współpracę w zakresie zwalczania przestępczości narkotykowej, w tym w ramach Międzynarodowego Centrum Szkoleniowego Zwalczania Nielegalnych Laboratoriów Narkotykowych w Centrum Szkolenia Policji w Legionowie.

4.4. Będziemy współpracować w ramach projektu szkoleniowego Euroeast Police, którego najważniejszym celem jest zapewnienie wsparcia w zakresie kształcenia służb odpowiedzialnych za utrzymanie bezpieczeństwa i porządku publicznego państw objętych Partnerstwem Wschodnim.

5. Społeczeństwo obywatelskie i sprawy społeczne

Filarem stosunków polsko-niemieckich są bezpośrednie, przyjazne kontakty między ludźmi. Bez sieci intensywnych powiązań obu społeczeństw, partnerskie stosunki między naszymi państwami nie mogłyby się rozwijać w taki sposób. Obywatele niemieccy polskiego pochodzenia i wszystkie osoby, które w Niemczech przyznają się do języka, kultury lub tradycji polskiej oraz członkowie mniejszości niemieckiej w Polsce pełnią istotną rolę w rozwoju naszych społeczeństw.

5.1. Pragniemy, aby zainicjowany w 2011 roku Dzień Polsko-Niemiecki, na trwałe zaistniał w stosunkach polsko-niemieckich, na poziomie państwowym oraz województw i krajów związkowych. Oba rządy zachęcają województwa i kraje związkowe do aktywnego uczestnictwa w inicjatywach realizowanych w ramach tego przedsięwzięcia na szczeblu regionalnym i komunalnym.

- 5.2. Obie Strony zamierzają zmodernizować Forum Polsko-Niemieckie, postrzegając go jako cenną płaszczyznę dialogu.
- 5.3. Istotne znaczenie dla stosunków polsko-niemieckich odgrywa działalność Fundacji „Krzyżowa” dla Porozumienia Europejskiego. W sposób szczególny pragniemy angażować się na rzecz utrzymania i rozwoju Fundacji „Krzyżowa” i prowadzonego przez nią Międzynarodowego Domu Spotkań Młodzieży w Krzyżowej.
- 5.4. Obie strony pragną wspierać współpracę i wymianę młodych ludzi z Polski i Niemiec i podkreślają rolę Organizacji „Polsko-Niemiecka Współpraca Młodzieży” – PNWM, która dofinansowuje polsko-niemieckie spotkania oraz realizuje szereg własnych programów i inicjatyw, służących poprawie jakości polsko-niemieckiej współpracy i wymiany młodzieży.
- 5.5. Będziemy wcielać w życie uzgodnienia polsko-niemieckiego Okrągłego Stołu, w tym w szczególności:
- o utworzeniu i finansowym wsparciu przez stronę niemiecką Biura Polonii w Berlinie, które będzie reprezentować interesy wszystkich organizacji polskich w Niemczech;
 - o utworzeniu portalu internetowego dla wszystkich organizacji polskich w Niemczech, prowadzonego w ramach funkcjonowania biura w Berlinie;
 - o utworzeniu i utrzymaniu Centrum Dokumentacji Kultury i Historii Polaków w Niemczech. W tym celu ze środków federalnych zostanie sfinansowane studium wykonalności, umożliwiające określenie, w jakiej formie oraz w ramach jakich instytucjonalnych i finansowych współdziałań możliwe jest zorganizowanie takiego Centrum Dokumentacji w Domu Związku Polaków w Bochum;
 - o przygotowaniu w możliwie jak najkrótszym czasie przez właściwych przedstawicieli strony niemieckiej we wspólnym Komitecie ds. Edukacji, przy wsparciu Okrągłego Stołu i z udziałem polskich organizacji w Niemczech, strategii nauczania języka polskiego jako ojczystego. Uwzględniając wyrażoną w uchwale Bundestagu rehabilitację członków byłej mniejszości polskiej, prześladowanej i mordowanej przez nazistów, strona niemiecka dokona upamiętnienia ofiar, szerszego włączenia polskich przedstawicieli w gremia doradcze miejsc pamięci i przedstawienia spisu tych miejsc na terenie Niemiec.

Strona niemiecka będzie działała na rzecz ustanowienia na szczeblu federalnym i w krajach związkowych pełnomocnych przedstawicieli do spraw współpracy

z obywatelami niemieckimi polskiego pochodzenia i Polakami w Niemczech oraz ich organizacjami.

Strona polska podejmie działania dla dokonania analizy naukowej niedemokratycznych praktyk PRL wobec obywateli polskich i bezpaństwowców narodowości niemieckiej w okresie władzy komunistycznej. Wyniki tej analizy zostaną opublikowane. Studium wykonalności powinno określić możliwości organizacyjne i finansowe utworzenia komórki, która koordynowałaby badania historii i dziedzictwa kulturowego mniejszości niemieckiej. Powołani zostaną pełnomocnicy ds. mniejszości narodowych i etnicznych w województwach, w których ich jeszcze brak, do kompetencji których należeć będą również sprawy mniejszości niemieckiej w Polsce. Dokonany zostanie przez właściwe instytucje państwowe przegląd funkcjonującej już od kilku lat strategii rozwoju oświaty mniejszości niemieckiej w Polsce. Udzielone zostanie wsparcie w zakresie muzealnej prezentacji i archiwalnego zabezpieczenia dokumentów mniejszości niemieckiej, a także położony zostanie większy nacisk na dotacje podmiotowe, przyznawane organizacjom mniejszości niemieckiej, w szczególności na wsparcie działalności Domu Współpracy Polsko-Niemieckiej w Gliwicach.

5.6. Mobilność między naszymi państwami rozwija się bez przeszkód wraz ze zniesieniem 1 maja 2011 r. ostatnich ograniczeń w dostępie do niemieckiego rynku pracy. Powstające różnorodne formy mobilności wymagają od nas zwiększenia dostępności informacji i opieki nad pracownikami. Wspólny projekt związków zawodowych obu krajów pod nazwą "Uczciwa mobilność" ma zapewnić doradztwo dla zainteresowanych pracobiorców na najbliższe trzy lata.

5.7. Opowiadamy się za zintensyfikowaniem współpracy między naszymi państwami w obszarze mobilności w ramach wolontariatu. Liczymy na wzmocnienie współpracy między podmiotami koordynującymi tę działalność w Polsce i Niemczech. Opowiadamy się za wymianą doświadczeń aktywnych w tym obszarze organizacji pozarządowych.

5.8. Chcemy wspierać w drodze mediacji działania dotyczące wykonywania władzy rodzicielskiej i kontaktów z dziećmi w stosunkach transgranicznych. Celowi temu winno służyć zawarcie porozumienia w sprawie powołania wspólnej

grupy roboczej, która przy wsparciu ekspertów powinna wypracować zasady współpracy w zakresie mediacji transgranicznych w sprawach rodzinnych.

- 5.9. Polska i Niemcy podejmują kroki w celu wprowadzenia nowych dowodów tożsamości zgodnych z normą europejską, dotyczącą tożsamości elektronicznej i podpisu elektronicznego, aby obywatele obu państw mogli również w sąsiednim kraju bezpiecznie korzystać z usług administracji państwowej i ofert handlowych dostępnych przez Internet. W ramach pierwszego projektu pilotażowego, umożliwiającego transgraniczne poświadczanie tożsamości on line, uprawnieni mają uzyskać dostęp do swoich kont w państwowym systemie emerytalnym sąsiedniego kraju.
- 5.10. Pragniemy również intensywnie współpracować w zakresie opieki psychiatrycznej, m.in. poprzez organizowanie trójstronnych (polsko-niemiecko-ukraińskich) uniwersyteckich Summer Schools (w 2011 r. w Niemczech, w 2012 r. w Polsce, w 2013 r. na Ukrainie) oraz poprzez realizację projektów modelowych we współpracy z Polsko-Niemieckim Towarzystwem Zdrowia Psychicznego (PNTZP).
- 5.11. W naszych społeczeństwach żyje coraz więcej osób starszych. Chcemy w związku z tym wymieniać się doświadczeniami i ściślej współpracować w dziedzinie świadczeń pielęgnacyjnych, organizacji zakładów opiekuńczych i funkcjonowania hospicjów.
- 5.12. Fundacja „Polsko-Niemieckie Pojednanie” jako instytucja wspierająca pojednanie i edukację historyczną realizuje projekty skierowane ku przyszłości, z udziałem młodych Polaków i Niemców, oraz projekty edukacyjne, z udziałem świadków historii. Istotne pozostają także współpraca i pomoc, w ramach istniejących uregulowań, dla (jeszcze żyjących) ofiar narodowosocjalistycznych prześladowań, w tym niektóre świadczenia zdrowotne, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu tych ofiar oraz współpraca i rozwijanie międzynarodowych kontaktów instytucjonalnych.

6. Kultura

Polskę i Niemcy łączy bogate dziedzictwo kulturowe i wielowiekowy wspólny dorobek cywilizacyjny. Przywiązujemy szczególną wagę do pogłębiania relacji kulturalnych i rozwoju dialogu społecznego. W tym celu Polska i Niemcy będą dążyły do realizacji wspólnych projektów kulturalnych.

- 6.1. Przygotowanie i realizacja wspólnej wystawy "Obok. Polska-Niemcy. 1000 lat historii w sztuce" („*Tür an Tür. Polen – Deutschland 1000 Jahre. Kunst und Geschichte*”) w Martin-Gropius-Bau w Berlinie w okresie wrzesień 2011 r. – styczeń 2012 r., pozwoli zobrazować wielowiekowe, bliskie więzi kulturowe obu krajów i będzie stanowić ważny krok w procesie pojednania naszych narodów.
- 6.2. Współpraca kulturalno-społeczna w ramach Trójkąta Weimarskiego powinna stanowić uzupełnienie dialogu politycznego. Dlatego chcemy wypracować europejski model edukacji kulturalnej i zapewnić aktywne uczestnictwo młodszych pokoleń w procesach twórczych dla polepszenia kompetencji kulturalnych – artystycznych i estetycznych. Zamierzamy to osiągnąć między innymi przez intensywną współpracę i wspólne projekty w ramach Fundacji Genshagen.
- 6.3. Chcemy współpracować przy digitalizacji dziedzictwa kulturowego, zarówno w kontaktach dwustronnych, jak i poprzez programy europejskie, wspólnie opracowywać metody i standardy udostępniania. Dotyczy to w szczególności procesu digitalizacji zasobów bibliotecznych, archiwalnych, muzealnych, filmowych i audiowizualnych. W tym kontekście Polska Biblioteka Narodowa i Biblioteka Państwowa w Berlinie - Fundacja Pruskiego Dziedzictwa Kulturowego podpiszą porozumienie o współpracy w zakresie digitalizacji zbiorów bibliotecznych.
- 6.4. Chcemy chronić i zachowywać nasze dziedzictwo kulturowe. Dlatego będziemy współpracować w zakresie wymiany doświadczeń i technologii, promocji warsztatu restauratorskiego i dokumentacji zabytków. Dobrym przykładem współpracy w zakresie ochrony zabytków są wspólne działania przy utrzymaniu Parku Mużakowskiego – polsko-niemieckiego obiektu wpisanego na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO.

6.5. Podkreślamy znaczenie filmu dla naszej współpracy kulturalnej oraz roli, jaką w XXI wieku odgrywa film w budowaniu wspólnego zrozumienia. Chcemy współpracować przy promocji filmu, edukacji filmowej, współpracy instytucjonalnej i programach wymiany. Dlatego też dążymy do zawarcia polsko-niemieckiego porozumienia w sprawie działalności filmowej, które będzie służyło współpracy m.in. przy koprodukcjach filmowych.

6.6. W następstwie deklaracji ministrów kultury Polski, Niemiec, Węgier i Słowacji z 2 lutego 2005 r. powołano Europejską Sieć Pamięć i Solidarność. Celem Sieci jest badanie i dokumentowanie przyczyn i następstw systemów totalitarnych XX wieku oraz upowszechnianie wiedzy na ten temat ze szczególnym ukierunkowaniem na młodsze pokolenia. Polska i Niemcy chcą się wspólnie z Węgrami i Słowacją angażować w ten projekt, a także pozyskiwać dalszych partnerów do jego realizacji.

7. Edukacja, nauka, badania i rozwój

Sąsiedztwo rozwija się dzięki wzajemnemu zrozumieniu i porozumieniu. Warunkiem poznawania kraju sąsiada jest wiedza i chęć nauki. Szczególną rolę odgrywa tutaj edukacja, w tym nauczanie dwujęzyczne, nauka, badania i innowacje. Zasadnicze znaczenie ma bezpośrednia współpraca, realizowana przez szkoły, placówki i instytucje edukacyjne. Mobilność w dziedzinie edukacji, współpraca i wymiana młodzieży przyczyniają się do pełniejszego otwarcia naszych krajów i stanowią dodatkową szansę rozwoju dla młodego pokolenia. W kształtowaniu przyszłości naszych krajów kluczowa rola przypada województwom i krajom związkowym.

7.1. Będziemy wspierać i promować naukę języka kraju partnerskiego. Chcemy, aby województwa i kraje związkowe realizowały coraz więcej projektów edukacyjnych służących intensyfikacji współpracy w dziedzinie oświaty oraz szkolnictwa wyższego, współpracy i wymiany młodzieży, a także doskonalenia nauczycieli. W celu wspierania nauki języka polskiego jako obcego oraz ojczystego kraje związkowe będą dążyć, uwzględniając odpowiednie uwarunkowania, do tworzenia kompleksowej oferty edukacyjnej zapewniającej ciągłość nauczania od przedszkola, poprzez szkołę podstawową, ponadgimnazjalną do matury. Nauczanie języka powinno być wspierane przez

nauczycieli, native speakerów i asystentów języka obcego, a także szeroką wymianę wychowawców i uczniów.

- 7.2. Polsko-niemiecka wirtualna biblioteka powinna umożliwić studentom z obu krajów łatwiejszy dostęp do literatury naukowej i publikacji.
- 7.3. Będziemy dążyć do zapewnienia grupom studentów, uczących się języka polskiego lub języka niemieckiego w ramach lektoratu szkoły wyższej, możliwości pobytu w Polsce lub Niemczech, w celu poznania kraju partnerskiego i nauki języka.
- 7.4. Będziemy kierować lektorów języka polskiego i niemieckiego, odpowiednio do niemieckich i polskich szkół wyższych, w celu podnoszenia poziomu nauczania kultury, literatury i języka kraju sąsiada.
- 7.5. Należy prowadzić wspólne działania na rzecz zwiększenia mobilności akademickiej. W tym celu będziemy dążyć do wypracowania i wdrożenia rozwiązań służących intensyfikacji wymiany polskich i niemieckich studentów oraz doktorantów w ramach programu Unii Europejskiej Erasmus, ze zwróceniem szczególnej uwagi na optymalne wykorzystanie możliwości tej wymiany akademickiej. Ponadto, rozważymy możliwość zaoferowania polskim i niemieckim studentom grantów/stypendiów na realizację wspólnych projektów naukowych.
- 7.6. Komitet ds. Edukacji przy Komisji Międzyrządowej ds. Współpracy Przygranicznej i Regionalnej zachęca do wypracowania trójstronnego modelu polsko-niemiecko-francuskiego doskonalenia zawodowego nauczycieli, którego realizacja w ramach Trójkąta Weimarskiego umożliwi m.in. wymianę doświadczeń i stworzy dodatkowe zachęty do organizowania trójstronnej wymiany uczniów. Obie strony opowiadają się za potrzebą podjęcia współpracy w dziedzinie edukacji i wymiany młodzieży w wymiarze wielostronnym z partnerami z krajów Europy Środkowej i Wschodniej, w tym szczególnie w ramach Partnerstwa Wschodniego.
- 7.7. Naszym celem będzie intensyfikacja współpracy polskich i niemieckich instytucji, prowadzących i finansujących badania naukowe, w celu realizacji wspólnych projektów badawczych w obszarach wzajemnego zainteresowania, istotnych z punktu widzenia współpracy bilateralnej lub europejskiej. W szczególności, będziemy dążyć do stworzenia wspólnych programów

badawczych oraz instrumentów finansowania badań naukowych, również przy wsparciu Polsko-Niemieckiej Fundacji na Rzecz Nauki.

- 7.8. Będziemy dążyć do podjęcia polsko-niemieckiej inicjatywy, służącej wzmocnieniu Europejskiej Przestrzeni Badawczej. Opowiadamy się również za intensyfikacją współpracy badawczej podejmującej temat zmian demograficznych.
- 7.9. Uniwersytet Europejski Viadrina podjął pionierskie działania w zakresie współpracy polsko-niemieckiej w obszarze szkolnictwa wyższego. Utworzone wspólnie przez Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu oraz Uniwersytet Viadrina Collegium Polonicum w Słubicach stanowi modelowy przykład dla innych inicjatyw międzypaństwowych. Z zadowoleniem przyjmujemy uruchomienie już w semestrze zimowym 2011 r. Centrum Interdyscyplinarnych Studiów Polonistycznych na Viadrinie. Projekty i przedsięwzięcia realizowane przez studentów i naukowców obu krajów będą na wniosek zainteresowanych współfinansowane przez oba kraje w ramach Polsko-Niemieckiej Fundacji na Rzecz Nauki.
- 7.10. Z inicjatywy Fundacji Współpracy Polsko-Niemieckiej, Niemieckiej Centrali Wymiany Akademickiej i Polsko-Niemieckiej Fundacji na rzecz Nauki, na jednym z niemieckich uniwersytetów powstanie, po rozstrzygnięciu procedury konkursowej, Centrum Studiów Polonoznawczych.
- 7.11. Chcemy wzmocnić współpracę między naszymi państwami w obszarze szkolnictwa zawodowego. W tym kontekście z zadowoleniem przyjmujemy utworzenie Europejskiego Ośrodka Kształcenia Zawodowego w Piotrkowie Trybunalskim.
- 7.12. Przywiązujemy duże znaczenie do opracowania polsko-niemieckiego podręcznika do nauczania historii. Pierwszy kluczowy etap realizacji projektu został zakończony. Opowiadamy się za powszechnym wprowadzeniem podręcznika w polskich i niemieckich szkołach, po jego opracowaniu i dopuszczeniu do użytku szkolnego w Polsce i Niemczech.
- 7.13. Prace Komitetu ds. Edukacji działającego przy Polsko-Niemieckiej Komisji Międzyrządowej ds. Współpracy Regionalnej i Przygranicznej przyczyniają się do poprawy realizacji zobowiązań w zakresie nauki języka sąsiada jako języka obcego i ojczystego w publicznym i niepublicznym systemie oświaty i szkolnictwa wyższego każdego z państw. Pozwala to,

wykorzystując między innymi doświadczenia niemiecko-francuskie w tym zakresie (np. AbiBac) i włączając zainteresowane tym kraje związkowe, na wypracowanie nowych propozycji i sugestii działań w celu wzajemnego uznawania kwalifikacji i efektów nauczania, ułatwienia mobilności edukacyjnej oraz zintensyfikowania współpracy i wymiany młodzieży.

8. Gospodarka i energetyka

Wymiana gospodarcza między naszymi państwami jest siłą napędową naszych kontaktów. Stabilne warunki ekonomiczne przynoszą korzyści przedsiębiorcom po obu stronach. Naszą wspólną troską jest ich dalsze wspieranie i zabezpieczanie. Obie strony przywiązują tu duże znaczenie do wzmocnienia długookresowego wzrostu i funkcjonującego paneuropejskiego rynku wewnętrznego, w celu szybkiego i trwałego rozwoju obu państw. Chcemy także reagować na nowe wyzwania, związane z koniecznością zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego oraz wypracowania bardziej efektywnych metod zużycia energii.

- 8.1. Współdziałanie na rzecz utrzymania regularnego i zgodnego z zapotrzebowaniem zaopatrzenia polskich i niemieckich rafinerii w ropę naftową dostarczaną z Rosji przez dotychczasowe trasy transportowe i zapewnienia efektywności ekonomicznej rafinerii w Płocku, Schwedt i Spergau.
- 8.2. Współpraca na rzecz zapewnienia stabilności sieci przesyłowych w regionie Europy Środkowej z uwzględnieniem transgranicznych przepływów energii elektrycznej.
- 8.3. Wspieranie budowy interkonektorów gazowych na granicy polsko-niemieckiej, w tym rozbudowa zdolności przesyłowych połączenia gazowego w rejonie Lasowa (Zgorzelec).
- 8.4. Stworzenie warunków technicznych dla odwrócenia strumieni gazu (reverse flow) w gazociągu jamalskim z Rosji w przypadku zaburzenia dostaw zgodnie z rozporządzeniem o bezpieczeństwie dostaw gazu.
- 8.5. Pragniemy tworzyć właściwe warunki ramowe do rozbudowy sieci przesyłowych w regionie Europy Środkowowschodniej dla rozwoju wewnętrznego rynku energii Unii Europejskiej, poprawy bezpieczeństwa

zaopatrzenia w energię i zwiększenia pewności tranzytu prądu elektrycznego z Europy Północnej do Południowej oraz z Europy Zachodniej do krajów bałtyckich.

8.6. Pragniemy realizować wspólne projekty w celu zwiększenia udziału energii ze źródeł odnawialnych w bilansie energetycznym oraz wymieniać się doświadczeniami w zakresie pozyskiwania energii ze źródeł odnawialnych.

8.7. Pozyskiwanie energii z surowców pochodzenia rolniczego powinno być rozwijane, ze szczególnym uwzględnieniem kwestii efektywności i zrównoważonego rozwoju. Poprzez utworzoną w 2009 polsko-niemiecką grupę roboczą Bio-GEPOIT będziemy w dalszym ciągu realizować wspólne działania i projekty, a także prowadzić wymianę doświadczeń i wiedzy.

8.8. Będziemy zwiększać nasze zaangażowanie we współpracy badawczej w europejskim ramowym programie badawczym oraz w ramach Europejskiego Strategicznego Planu Technologicznego (SET-Plan) w takich obszarach, jak przykładowo:

- prace badawcze i wdrożeniowe dotyczące stacjonarnego i mobilnego akumulowania energii elektrycznej
- badania i rozwój na rzecz zwiększania efektywności energetycznej w przemyśle i gospodarce komunalnej, doskonalenia technologii budowy budynków użyteczności publicznej
- badania i rozwój na rzecz czystych technologii węglowych, zwiększania efektywności spalania węgla brunatnego i kamiennego oraz redukcji emisji dwutlenku węgla, w tym również technologii jego składowania.

8.9. Zamierzamy współpracować w wymiarze dwustronnym oraz europejskim w dziedzinie telekomunikacji w szczególności w zakresie regulacji telekomunikacyjnych.

9. Ochrona środowiska

Naszym obowiązkiem jest zdecydowana i skuteczna ochrona naturalnych podstaw życia, zwłaszcza z uwagi na ich rosnące zagrożenie. Jest to nasze zobowiązanie wobec przyszłych pokoleń.

9.1. Kontynuując dotychczasową współpracę w dziedzinie ochrony przyrody, chcemy pogłębiać i rozwijać współdziałanie w zakresie ochrony i zarządzania obszarami należącymi do europejskiej sieci obszarów chronionych „NATURA 2000”, m.in. w Dolinie Dolnej Odry.

9.2. Podejmując wspólne działania pragniemy przyczynić się do ochrony zagrożonych gatunków zwierząt, jak np. wodniczka. W ramach programu monitoringu i zarządzania chcemy według uzgodnionych standardów zinwentaryzować, zarządzać i utrzymać transgraniczną populację wilka.

9.3. Do ochrony przeciwpowodziowej na Odrze i Nysie Łużyckiej dodane zostaną nowe elementy zarządzania ryzykiem powodziowym, wynikające z wytycznych europejskich, np. opracowywanie map ryzyka powodziowego i map zagrożenia powodziowego, a także planów zarządzania ryzykiem powodziowym. Zarządzanie ryzykiem powodziowym pozostaje jednym z głównych zadań, koordynowanych w ramach polsko-niemiecko-czeskiego partnerstwa w Międzynarodowej Komisji Ochrony Odry przed Zanieczyszczeniem. Chcielibyśmy kontynuować tę dobrą i sprawdzającą się od wielu lat współpracę.

9.4. Przygraniczne elektrownie węglowe zostały częściowo zmodernizowane lub zlikwidowane. Znacznie zmniejszyła się w związku z tym emisja szkodliwych substancji do atmosfery. We współpracy polsko-niemieckiej modernizowany jest system ciepłowniczy w Zgorzelcu, w celu osiągnięcia znaczącej redukcji zanieczyszczenia powietrza drobnym pyłem w regionie miast Zgorzelec i Görlitz.

9.5. Przy aktualizacji obowiązującej od roku 2007 umowy międzyrządowej o ocenach oddziaływania na środowisko w kontekście transgranicznym pragniemy wykorzystać zdobyte doświadczenia. Chcemy jednocześnie umożliwić przeprowadzenie strategicznych ocen oddziaływania na środowisko

w kontekście transgranicznym dla niektórych planów i programów, przykładowo przy opracowywaniu planów zagospodarowania przestrzennego.

10. Współpraca na płaszczyźnie europejskiej

Jako członkowie Unii Europejskiej, Polska i Niemcy wyznają wspólne wartości i są przekonane o wadze procesu jednoczenia się Europy. Jesteśmy świadomi naszej roli w Europie i dołożymy wszelkich starań w celu zachowania i wzmocnienia atrakcyjności i konkurencyjności UE. Unia Europejska powinna umacniać rolę obrońcy wolności, bezpieczeństwa i demokracji oraz współpracować w dziedzinie Wspólnej Polityki Zagranicznej i Bezpieczeństwa. Polska i Niemcy pragną, poprzez ścisłe uzgadnianie stanowisk i wspólne inicjatywy, wnieść wkład w rozwój silnej i efektywnej Wspólnej Polityki Zagranicznej i Bezpieczeństwa.

10.1. Ostatni kryzys finansowy i gospodarczy pokazuje wyraźnie, jak istotne jest wzmocnienie stabilności strefy euro i konkurencyjności. Chcemy uzgadniać sprawy finansowe i gospodarcze o znaczeniu europejskim oraz wspierać inicjatywy europejskie na rzecz promocji trwałego wzrostu gospodarczego i konkurencyjności. W tym zakresie pragniemy między innymi jak najszybszej realizacji zobowiązań, podjętych w ramach Paktu na rzecz Euro Plus.

10.2. Szczególną uwagę chcemy zwrócić na współpracę w zakresie przyjęcia przez Polskę wspólnej europejskiej waluty, co należy do priorytetów polskiej polityki gospodarczej.

10.3. Będziemy współpracować, wymieniać poglądy i doświadczenia oraz uzgadniać stanowiska w kwestiach zarządzania gospodarczego w UE, w szczególności w celu zapewnienia długookresowej stabilności finansów publicznych. W tym względzie, sprawę najwyższej wagi stanowi dla nas wprowadzenie nowego mechanizmu nadzoru i korekty nierównowag makroekonomicznych, wzmocnienie Paktu Stabilności i Wzrostu oraz ustanowienie skutecznego Europejskiego Mechanizmu Stabilności. Uważamy, że środki podjęte w tym zakresie powinny uwzględniać interesy zarówno państw członkowskich należących do strefy euro, jak i pozostających poza nią.

- 10.4. Mając na względzie polską prezydencję w Radzie UE, będziemy ściśle współpracować w procesie przygotowania rocznego budżetu UE 2012 oraz Wieloletnich Ram Finansowych UE po 2013 r.
- 10.5. Będziemy wspierać realizację kierunkowych działań wskazanych we wspólnym stanowisku, podpisanym przez Prezesa Rady Ministrów RP Polski i Kanclerz RFN w dniu 28 stycznia 2011 r. ws. przyszłości polityki energetycznej UE.
- 10.6. Chcemy również pogłębiać współpracę w zakresie polityki podatkowej UE (np. w zakresie zbliżania zasad opodatkowania w podatku dochodowym od osób prawnych), jak również w zakresie finansów samorządu terytorialnego.
- 10.7. Opowiadamy się za silną Wspólną Polityką Rolną, która sprosta społecznym oczekiwaniom wobec rolnictwa, m.in. co do zapewnienia wysokiej jakości i bezpiecznej żywności, ochrony zwierząt i ochrony zasobów oraz rozwoju obszarów wiejskich. Dlatego też chcemy zintensyfikować naszą współpracę i konsultacje w celu współkształtowania procesów toczących się na forum UE.
- 10.8. W wyniku inicjatyw, podjętych przez Trójkąt Weimarski w ramach Wspólnej Polityki Bezpieczeństwa i Obrony, chcemy rozwijać cywilno-wojskowe zdolności zarządzania kryzysowego Unii Europejskiej, przede wszystkim poprzez zapewnienie wszechstronnego cywilno-wojskowego podejścia do planowania i prowadzenia misji cywilnych, operacji wojskowych oraz misji cywilno-wojskowych, na poziomie strategicznym i operacyjnym oraz poprzez rozwój sił szybkiego reagowania.
- 10.9. Chcemy razem z naszymi francuskimi partnerami w ramach Trójkąta Weimarskiego prowadzić dialog z Rosją i wschodnimi partnerami. Ważną rolę powinien odegrać tutaj projekt Partnerstwa dla Modernizacji z Rosją oraz rozszerzanie i pogłębianie Partnerstwa Wschodniego, także w aspekcie Wspólnej Polityki Bezpieczeństwa i Obrony. Pragniemy angażować się na rzecz realizacji propozycji dalszej rozbudowy Partnerstwa Wschodniego, zawartych we wspólnym liście Ministrów Spraw Zagranicznych Polski i Niemiec do Wysokiej Przedstawiciel UE ds. Wspólnej Polityki Zagranicznej i Bezpieczeństwa i Komisarza UE ds. Rozszerzenia i Polityki Sąsiedztwa.

10.10. Ministerstwa Spraw Zagranicznych obu państw będą kontynuowały współpracę z partnerami rosyjskimi w ramach trójstronnych konsultacji, których zasadniczym celem jest rozbudowa i umacnianie zaufania na kontynencie europejskim.

11. Bezpieczeństwo, obrona i pomoc humanitarna

Polska i Niemcy podejmują współpracę zarówno na płaszczyźnie europejskiej, jak i arenie międzynarodowej. Oba państwa chcą ze sobą ściśle współpracować w ramach systemu Narodów Zjednoczonych, opowiadając się za pokojem, bezpieczeństwem, demokracją oraz zapewnieniem pomocy dla ofiar kryzysów humanitarnych. Ogniska konfliktów pojawiają się na całym świecie i stanowią ciągle nowe wyzwania dla naszego bezpieczeństwa. Potencjał transformacji wymaga zaangażowania zdolności dyplomatycznych, cywilnych i wojskowych naszych krajów. Polska i Niemcy prezentują wspólne stanowisko w dziedzinie polityki bezpieczeństwa i pragną realizować w oparciu o nie praktyczną współpracę również z partnerami trzecimi.

11.1. Realizując wspólne inicjatywy, chcemy ściśle współpracować na rzecz rozbrojenia i kontroli substrategiczných/taktycznych arsenałów broni jądrowej w Europie. W szczególności w ramach trójstronnego dialogu z Rosją oraz w Radzie NATO-Rosja będziemy angażować się w działania na rzecz budowania jawności i zaufania. Polska i Niemcy wspierają również dążenia do modernizacji kontroli zbrojeń konwencjonalnych w Europie.

11.2. Do najważniejszych działań utworzonego w 1999 r. Wielonarodowego Korpusu Północno-Wschodniego w Szczecinie zaliczamy uzyskanie pełnej zdolności operacyjnej w 2006 r. oraz dwukrotny udział w misji w Afganistanie w 2007 r. i 2010 r. Trwający obecnie przegląd struktury Dowództwa Korpusu powinien doprowadzić do wzmocnienia zdolności zgodnie z aktualnymi standardami sił NATO. Aby to umożliwić, Polska i Niemcy będą aktywnie wspierać działalność Korpusu, zabiegając m.in. o jego dalsze umiędzynarodowienie oraz zwiększenie zaangażowania obecnych państw uczestniczących.

11.3. Będziemy, wspólnie z naszymi francuskimi partnerami w formule Trójkąta Weimarskiego, angażować się na rzecz ustanowienia Grupy Bojowej Unii Europejskiej 2013/I. Chcemy stworzyć skuteczne i efektywne narzędzie wojskowe, zdolne, w razie potrzeby, do reagowania na różnorodne zagrożenia.

Jednocześnie ta Grupa Bojowa Unii Europejskiej mogłaby stać się katalizatorem rozwoju koncepcji wojskowych i Stałych Procedur Operacyjnych.

- 11.4. Chcemy dzielić się doświadczeniami w zakresie funkcjonowania wojsk obrony powietrznej oraz ożywiać i rozwijać współpracę między niemieckim 2 Skrzydłem Raketowym Naziemnej Obrony Powietrznej (Bad Sülze) i polską 3 Brygadą Obrony Powietrznej (Warszawa), włączając wzajemną obserwację strzelań raketowych organizowanych przez współpracujące jednostki.
- 11.5. Podpiszemy międzyrządową umowę o współpracy dwustronnej w dziedzinie obronności, aby wspierać i intensyfikować relacje bilateralne w tym obszarze.
- 11.6. Zamierzamy zbadać dalsze możliwości współpracy w zakresie użytkowania, szkolenia personelu, wsparcia logistycznego naziemnej obrony powietrznej oraz wspólnego udziału w ćwiczeniach.
- 11.7. W obliczu dynamicznej transformacji sił zbrojnych obu państw, zamierzamy rozwijać powiązania partnerskie pomiędzy jednostkami wojskowymi wszystkich rodzajów wojsk, których dobrym przykładem jest związek bliźniaczy 10 Brygady Kawalerii Pancernej i 21 Brygady Pancernej Niemiec oraz integracja 10 Brygady Kawalerii Pancernej w struktury 1 Dywizji Pancernej Niemiec, w ramach Korpusu Sił Szybkiego Reagowania NATO.
- 11.8. Będziemy rozszerzać relacje partnerskie na jednostki wsparcia i dążyć do nawiązania współpracy brygad logistycznych Wojska Polskiego ze związkami taktycznymi Bundeswehry.
- 11.9. Podejmiemy działania zmierzające do rozszerzenia współpracy morskich sił przeciwminowych, w tym w zakresie wspólnego oczyszczania z min przybrzeżnych akwenów Morza Bałtyckiego. Rozważymy możliwość wykorzystania okrętów obrony przeciwminowej w ramach inicjatywy UE *pooling and sharing*.

- 11.10. Będziemy dążyć do zainicjowania współpracy szkoleniowej w zakresie działań podwodnych z wykorzystaniem niemieckiego zaplecza szkoleniowego oraz użyciem polskich okrętów podwodnych w treningach operacyjnych.
- 11.11. Zbadamy możliwości organizacji wspólnych szkoleń spadochronowych w bazie polskiego Ośrodka Szkolenia Aeromobilno-Spadochronowego.
- 11.12. Polska i Niemcy jako partnerzy w systemie międzynarodowej pomocy humanitarnej i współprzewodniczący genewskiej grupy eksperckiej donatorów "Good Humanitarian Donorship" pragną przyczynić się do bardziej skutecznego wsparcia dla ofiar kryzysów i katastrof.